

Затверджую

Проректор з наукової роботи

Одеського національного

університету імені І. І. Мечникова

Володимир ІВАНИЦЯ

«16» грудня 2024 р.

**з протоколу № 4 міжкафедрального наукового семінару
кафедри української мови та мовної підготовки іноземців
філологічного факультету
Одеського національного університету імені І. І. Мечникова
від 10 грудня 2024 р.**

ПРИСУТНІ:

19 осіб, з них 11 – наукові і науково-педагогічні працівники кафедри української мови та мовної підготовки іноземців.

Ковалевська Тетяна Юріївна, завідувач кафедри української мови та мовної підготовки іноземців, доктор філологічних наук, професор;

Дружинець Марія Львівна, професор кафедри української мови та мовної підготовки іноземців, доктор філологічних наук, професор;

Романченко Алла Петрівна, професор кафедри української мови та мовної підготовки іноземців, доктор філологічних наук, професор;

Рева-Левшакова Людмила Володимирівна, професор кафедри української мови та мовної підготовки іноземців, доктор філологічних наук, професор;

Поліщук Світлана Сергіївна, доцент кафедри української мови та мовної підготовки іноземців, кандидат філологічних наук, доцент;

Лакомська Інна Валеріївна, доцент кафедри української мови та мовної підготовки іноземців, кандидат філологічних наук, доцент;

Труба Ганна Миколаївна, доцент кафедри української мови та мовної підготовки іноземців, кандидат філологічних наук, доцент;

Дмитрієв Сергій Вікторович, доцент кафедри української мови та мовної підготовки іноземців, кандидат філологічних наук, доцент;

Воронежцева Алла Аркадіївна, старший викладач кафедри української мови та мовної підготовки іноземців;

Глушкова Наталя Михайлівна, старший викладач кафедри української мови та мовної підготовки іноземців;

Сеник Ганна Володимирівна, старший викладач кафедри української мови та мовної підготовки іноземців.

На науковому семінарі присутні аспіранти:

1. Гречка Микола Геннадійович
2. Швець Юлія Володимирівна
3. Локота Ігор Миколайович

На науковий семінар запрошені:

1. доктор філологічних наук, професор Неклесова Валерія Юріївна, професор кафедри граматики англійської мови, гарант освітньої програми 035 Філологія третього освітньо-наукового рівня,
2. доктор філологічних наук, професор Кондратенко Наталія Василівна, професор кафедри прикладної лінгвістики;
3. доктор філологічних наук, професор Яроцька Галина Сергіївна, професор кафедри прикладної лінгвістики;
4. доктор філологічних наук, професор Шевченко Тетяна Миколаївна, завідувач кафедри української літератури та компаративістики;
5. кандидат філологічних наук, доцент Стрій Людмила Іванівна, доцент кафедри прикладної лінгвістики, декан філологічного факультету.

З присутніх – 8 докторів наук та 5 кандидатів наук – фахівців за профілем представленої дисертації.

Головуючий на науковому семінарі – доктор філологічних наук, професор, професор кафедри української мови та мовної підготовки іноземців Дружинець Марія Львівна.

ПОРЯДОК ДЕННИЙ:

Обговорення публічної презентації наукових результатів дисертації аспіранта кафедри української мови та мовної підготовки іноземців Локоти Ігоря Миколайовича на тему «Особливості мовлення при порушеннях вищих психічних функцій: психолінгвістичний аспект», представленої на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 035 Філологія 03 Гуманітарні науки.

Тему дисертації затверджено «28» травня 2019 р. на засіданні Вченої ради Одеського національного університету імені І. І. Мечникова, протокол № 9.

Роботу виконано на кафедрі української мови та мовної підготовки іноземців Одеського національного університету імені І. І. Мечникова.

Науковий керівник: доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри української мови та мовної підготовки іноземців Ковалевська Т.Ю.

СЛУХАЛИ:

1. Доповідь здобувача Локоти Ігоря Миколайовича за матеріалами дисертаційного дослідження «Особливості мовлення при порушеннях вищих психічних функцій: психолінгвістичний аспект». Аспірант виклав основні положення своєї дисертації, акцентуючи увагу на актуальності теми дослідження, предметі, об'єкті, завданнях, науковій новизні та на результатах отриманого дослідження.
2. Запитання до здобувача.

По доповіді було поставлено 7 запитань, на які доповідач дав ґрунтовні відповіді. Питання поставили:

- Професор, доктор філологічних наук Дружинець Марія Львівна;
- Професор, доктор філологічних наук Романченко Алла Петрівна;
- Професор, доктор філологічних наук Шевченко Тетяна Миколаївна;
- Професор, доктор філологічних наук Рева-Левшакова Людмила Володимирівна;
- Професор, доктор філологічних наук Кондратенко Наталя Василівна;
- Доцент, кандидат філологічних наук Стрій Людмила Іванівна;
- Доцент, кандидат філологічних наук Труба Ганна Миколаївна.

3. Виступи присутніх.

З оцінкою дисертації Локоти Ігоря Миколайовича виступили експерти:

Професор, доктор філологічних наук **Кондратенко Наталя Василівна** зазначила актуальність роботи та звернула увагу на новизну наукового дослідження, адже матеріалом дисертаційного дослідження постало мовлення осіб, хворих на шизофренію, що практично не досліджено в українському мовознавстві взагалі. На думку Кондратенко Н. В., дисертація є актуальним дослідженням, містить наукову новизну, чітко окреслену мету із розв'язаними завданнями, теоретичне та практичне значення, об'єкт і предмет дослідження, зв'язок дослідження з науковими програмами, планами, темами, застосовуваними методами, апробацією. Кожний розділ роботи є логічним, науково обґрунтованим, доречним, чітко розкриває та пояснює поставлені завдання. Одержані результати переконливі, мету досягнуто, а тему розкрито.

Н. В. Кондратенко зауважила, що дисертаційна робота відповідає всім формальним і змістовим вимогам, які висуваються до робіт такого типу, що подаються на здобуття наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності 035 Філологія 03 Гуманітарні науки, і може бути рекомендованою до захисту.

Доцент, кандидат філологічних наук **Труба Ганна Миколаївна** зазначила наукову обґрунтованість та цілісність положень і висновків роботи, яка є самостійним і концептуально завершеним науково-кваліфікаційним дослідженням. Труба Г. М. звернула увагу на запропонований у дослідженні алгоритм аналізу мовлення хворих на шизофренію, який передбачає фіксацію, систематизацію і пояснення усного і письмового мовлення інформантів, а також з'ясування їхнього асоціативного фону в порівнянні з результатами асоціатив психічно здорових осіб. Автором проведено розгорнутий асоціативний експеримент, результати якого прислужаться для раннього діагностування та успішної реабілітації хворих на шизофренію. На думку рецензента, представлена дисертація повністю відповідає всім вимогам, які висуваються до праці, що подається на здобуття наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності 035 Філологія 03 Гуманітарні науки, і може бути рекомендованою до захисту.

В обговоренні взяли участь присутні на науковому семінарі: проф. Романченко А. П., проф. Шевченко Т. М., проф. Рева-Левшакова Л. В., доц. Лакомська І. В., доц. Поліщук С. В., доц. Стрій Л. І., доц. Дмитрієв С. В. Доповідачі звернули увагу на високий рівень підготовленої праці, солідну апробацію, беззаперечні новизну та актуальність представленої роботи.

З характеристикою здобувача виступила *науковий керівник* доктор філологічних наук, професор Ковалевська Тетяна Юріївна, яка відзначила, що аспірант вперше системно дослідив мовленнєві, письмові та асоціативні характеристики хворих на шизофренію, запропонував авторський алгоритм дослідження виявів цієї психічної хвороби, який охоплює усну і письмову форму мовлення та виявляє психолінгвістичні характеристики, презентовані у проведеному автором вільному асоціативному експерименті. Також Т. Ю. Ковалевська відзначила неабияку складність, актуальність і безперечну новизну дослідження Ігоря Локоти, яке, попри необхідність вивчення змінених станів свідомості особистостей, зокрема на рівні психічних захворювань, є практично першим опрацюванням зазначеної проблематики в сучасній україністиці. На думку наукового керівника, аспірант виявив неабиякі аналітичні і вольові здібності під час збору, систематизації та пояснення такого фактичного матеріалу. Ігорю Локоті вдалося виявити психолінгвістичні особливості асоціювання таких інформантів, здійснивши поетапний асоціативний експеримент з хворими та психічно здоровими інформантами, що результувалось у глибоких і переконливих висновках. Також до безперечних переваг дослідження, на переконання Ковалевської Т. Ю., належить вільне оперування Ігорем Локотою дуже складною теоретичною базою, яка поєднує напрацювання не лише у психолінгвістиці, комунікативній лінгвістиці та класичному мовознавстві, а й

інтегрує досягнення нейрофізіології, психології, психіатрії, соціології, історії та ін. Також Ковалевська Т. Ю. зазначила, що робота здобувача становить як переконливу теоретичну цінність, оскільки істотно поглиблює напрацювання багатьох як мовознавчих, так і інших суміжних наук, зокрема враховуючи специфіку фактичного матеріалу, так і практичне значення, яке виявляється у можливості застосування авторського алгоритму комплексного дослідження мовлення хворих на шизофренію для діагностування та реабілітації цієї хвороби. На думку наукового керівника, І. Локота успішно виконав поставлені завдання, отримав глибокі і верифіковані результати, які становлять безсумнівний внесок у сучасну лінгвістику. Дисертація написана самостійно, виявляє творчий та науковий характер мислення і свідчить про наукову зрілість здобувача.

Затвердити висновок:

ВИСНОВОК

міжкафедрального наукового семінару про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації на тему:

**«Особливості мовлення при порушеннях вищих психічних функцій:
психолінгвістичний аспект»**

**здобувача ступеня доктора філософії Локоти Ігоря Миколайовича
за спеціальністю 035 Філологія**

Актуальність теми дисертації та її зв'язок з державними програмами, науковими напрямами університету та кафедри. Тема дисертації відповідає науковому напрямку кафедри української мови та мовної підготовки іноземців № 360 «Дослідження психо- і нейролінгвістичних аспектів комунікативної сугестії» (номер державної реєстрації 0124U002647), наказ № №595-18 від 03.04.24, термін виконання 01.04.2024 – 31.12.2028). Актуальність дисертаційної роботи зумовлена соціальною значущістю проблеми захворювання на шизофренію, браком відповідних досліджень та потребою в її якнайдетальнішому науковому опрацюванні, насамперед на рівні мовленнєвих виявів характерних ознак цього захворювання.

Особистий внесок здобувача в отриманні наукових результатів. Здобувачу на основі зібраного та проаналізованого фактичного матеріалу вдалося виявити та проаналізувати мовленнєвий комплекс хворих на шизофренію у проєкції на його психолінгвістичну природу. У межах поставленої мети зібрано фактичний матеріал, релевантний для комплексного психолінгвістичного аналізу і представлений прикладами усного і письмового мовлення, а також інтерпретаціями експериментально отриманих асоціативних реакцій хворих та психічно здорових респондентів. Такий комплексний підхід до аналізу мовлення хворих на шизофренію дав змогу

авторові сформував алгоритм дослідження, який уможливило отримання ємного різноаспектного уявлення про специфіку мовленнєвої поведінки та психоментальної організації таких осіб. У межах цього алгоритму на рівні усного мовлення виявлено специфічні лексичні, морфологічні, синтаксичні та прагматичні особливості, на рівні письмового мовлення виокремлено характерні лексико-граматичні та графічні показники, які чітко ідентифікують відповідну специфіку виявів шизофренії. Психолінгвістичний аспект дослідження передбачав проведення асоціативного експерименту, фіксацію та інтерпретацію отриманих результатів з урахуванням специфіки асоціювання хворих інформантів та порівняння з відповідними асоціативними пріоритетами психічно здорових респондентів, що дало змогу виявити характерні напрями і маркери асоціювання хворих на шизофренію, які можуть слугувати потенційними критеріями відповідної діагностики.

Достовірність та обґрунтованість отриманих результатів та запропонованих автором рішень, висновків, рекомендацій.

Наукові положення, представлені у дисертаційній роботі Локоти І. М., обґрунтовані значним обсягом отриманих даних. Мета, завдання логічно пов'язані, аналіз мовлення хворих на шизофренію здійснено з використанням низки сучасних методів дослідження. Висновки відображають суть проведених досліджень та узагальнюють виявлені закономірності проаналізованого мовлення.

Здобувач, зокрема, запропонував алгоритм комплексного дослідження хворих на шизофренію, верифікація якого здійснена в розгорнутому аналізі усного та письмового мовлення інформантів, а також представлена у результатах психолінгвістичного асоціативного експерименту, здійсненого з хворими та психічно здоровими особами. Такий підхід дав змогу встановити характерні ознаки і маркери шизофренії, що виявляються на рівні мовленнєвої реконструкції таких пацієнтів.

Наукова новизна результатів дисертації полягає в тому, що:

- *уперше* в українському мовознавстві запропоновано новий підхід до вивчення особливостей мовленнєвих порушень при шизофренії;
- *уперше* виокремлено специфічні особливості усного мовлення пацієнтів на всіх рівнях мовної системи – фонетичному, семантичному, граматичному та прагматичному;
- *уперше* проаналізовано письмове мовлення хворих, що дало змогу виявити додаткові патерни у структурі та змістовій організації текстів;
- встановлено асоціативний фон сприйняття визначених слів-стимулів, що уможливило глибше розуміння зв'язків між мовленням та психічним станом пацієнтів;

- *уперше* в українському мовознавстві на підставі отриманих результатів розроблено алгоритм психолінгвістичного дослідження виявів захворювання на шизофренію, який може використовуватися для точнішої ідентифікації виявів хвороби та вдосконалення методів її діагностики і реабілітації.

Теоретичне та практичне значення результатів дисертаційної роботи: розроблено підходи до аналізу мовлення хворих на шизофренію, які представлено в комплексному алгоритмі, що передбачає реконструкцію усного й письмового мовлення, а також інтерпретацію асоціативних пріоритетів таких інформантів. Обґрунтовано доцільність і здійснено верифікацію запропонованого алгоритму, результати якого створюють підґрунтя для поглибленого вивчення особливостей мовлення пацієнтів із шизофренією на різних етапах перебігу хвороби, а також сприяють розвитку теорії патопсихолінгвістики в цілому. Здобуті дані можуть стати основою для майбутніх наукових розвідок і розробок, пов'язаних із діагностикою, терапією та реабілітацією пацієнтів із мовленнєвими порушеннями в контексті психічних розладів, а також прислужитись у здійсненні психологічних (психолінгвістичних) експертиз. Отримані результати також поглиблюють положення комунікативної та сугестивної лінгвістики з огляду на встановлення специфічних інтерактивних моделей та їхніх актуальних складників.

Матеріали дослідження можуть бути використані під час укладання підручників, навчальних посібників із сучасної української мови (розділи з лексикології, морфології, синтаксису), з психо- і нейролінгвістики, патопсихолінгвістики, комунікативної і соціолінгвістики, нейролінгвістичного програмування, лінгвістичної експертизи тощо. Отримані дані можуть застосовуватися і при викладанні відповідних лекційних курсів та проведенні семінарських занять, а також прислужитися в діагностуванні психічних захворювань на ранніх етапах, що оптимізує проце реабілітації таких хворих.

Оцінка структури та обсягу дисертації, її мови та стилю

Дисертація за структурою, мовою та стилем викладення, а також оформленням у цілому відповідає вимогам МОН України до дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора філософії.

Результати перевірки роботи на академічний плагіат

Дисертаційна робота була перевірена системою пошуку ознак плагіату Strikeplagiarism.com. Результати перевірки зафіксовано у звіті від 06.12.2024 року. Отримані такі результати: оригінальність – 86,87%, збіг 13,13%. Комісія з етики та академічної доброчесності встановила, що 13,13% текстового збігу стосуються загальновідомих фактів, подій та явищ. Окремі фрази,

твердження та терміни є сталими у навчальній та науковій літературі з теми роботи. Виявлені текстові збіги не стосуються наукової новизни роботи та не впливають на отримані автором висновки. Оформлення цитувань та наукового апарату є коректним. Таким чином, виявлені текстові збіги не є плагіатом та не тягнуть за собою порушення автором принципів академічної доброчесності.

Робота є самостійною і може бути рекомендована до захисту.
Інші факти, встановлені у процесі перевірки: відсутні.

Висновок: дисертація «Особливості мовлення при порушеннях вищих психічних функцій: психолінгвістичний аспект» Локоти Ігоря Миколайовича визнана оригінальною роботою, яка не містить елементів академічного плагіату.

Перелік наукових праць, які відображають основні результати дисертації

Статті у наукових фахових виданнях України:

1. Локота І. М. Особливості асоціювання хворих на параноїдну шизофренії. *Записки з українського мовознавства*. 2020. Вип. 27. С. 259–266. <https://doi.org/10.18524/2414-0627.2020.27.206548>
2. Lokota I. M. Association as a diagnostic criterion for paranoid schizophrenia. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Соціальні комунікації*. 2021. С. 81–85. <https://doi.org/10.32838/2663-6069/2020.4-1/16>
3. Ковалевська Т. Ю., Локота І. М. Алгоритм психолінгвістичної ідентифікації мовленнєвих маркерів шизофренії. *Записки з українського мовознавства*. 2021. Вип. 28. С. 266–274. <https://doi.org/10.18524/2414-0627.2021.28.235555>
4. Локота І. М. Паузація в усному мовленні хворих на шизофренію. *Записки з українського мовознавства*. 2024. Вип. 31. С. 421–427. <https://doi.org/10.18524/2414-0627.2024.31.309461>
5. Локота І. М. Синтаксична структура речень у мовленні хворих на шизофренію: психолінгвістичний аспект. *Вісник освіти та науки. Серія: Філологія*. 2024. Вип. 10 (28). С. 379–386. [https://doi.org/10.52058/2786-6165-2024-10\(28\)-379-386](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2024-10(28)-379-386)

Монографія:

1. Локота І. М. Особливості мовлення хворих при параноїдній шизофренії: асоціативний аспект. І. М. Локота // *Одеська лінгвістична школа: кола реконструкцій*: кол. монографія / За заг. ред. д-ра філол. наук, проф. Т. Ю. Ковалевської. 2020. С. 449–455. <https://dspace.onu.edu.ua/handle/123456789/40054>

Статті та тези в інших наукових виданнях України:

1. Локота І. М. Специфіка асоціативного мислення хворих на шизофренію. *Проблеми та перспективи розвитку сучасної науки в країнах Євразії: матеріали XXI Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції*. Переяслав-Хмельницький, 2019. URL: <http://conferences.neasmo.org.ua/uk/art/5274>
2. Lokota I. Verbal Suggestion: Language Metamodel Aspect. *Сучасний менеджмент: моделі, стратегії, технології: матеріали XXI Всеукраїнської щорічної студентської науково-практичної конференції за міжнародною участю*. Одеса: ОРІДУ НАДУ, 2020. С. 426–427. URL: <http://www.oridu.odessa.ua/9/buk/Stud-konf-2020.pdf>
3. Локота І. М. Особливості асоціювання при параноїдній шизофренії. *Дослідження інновацій та перспективи розвитку науки і техніки у XXI столітті: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції*. Рівне: Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені академіка Степана Дем'янчука, 2021. Частина II. С. 65–67. URL: https://dspace.megu.edu.ua:8443/jspui/bitstream/123456789/3293/1/megu.rovno.ua.%d0%92%d1%81%d0%b5%20%d0%bd%d0%b0%d1%83%d0%ba%d0%b8%d0%9b%d0%b8%d1%81%d1%82%d0%be%d0%bf%d0%b0%d0%b4_2021%d0%a7.2.pdf

Апробація основних результатів дослідження на конференціях, симпозіумах, семінарах тощо.

Результати дослідження апробовано в доповідях на міжнародних та всеукраїнських наукових конференціях:

1. IV Міжнародна наукова конференція «Нова лінгвістична парадигма: теоретичні і прикладні аспекти» (Одеса, 2019);
2. XXI Міжнародна науково-практична інтернет-конференція «Проблеми та перспективи розвитку сучасної науки в країнах Європи та Азії» (Переяслав-Хмельницький, 2019);
3. Шості міжнародні наукові читання пам'яті члена-кореспондента НАН України Юрія Олександровича Карпенка: до 90-річчя від дня народження (1929–2009) (Одеса, 2019);
4. XXI Всеукраїнська щорічна студентська науково-практична конференція за міжнародною участю «Сучасний менеджмент: моделі, стратегії, технології «Сучасний менеджмент: моделі, стратегії, технології» (Одеса, 2020);
5. I Міжнародний конгрес «Прикладна лінгвістика на Півдні України: здобутки і перспективи» (Одеса, 2021);
6. Міжнародна науково-практична конференція «Дослідження інновацій та перспективи розвитку науки і техніки у XXI столітті» (Рівне, 2021);
7. Восьмі міжнародні наукові читання пам'яті члена-кореспондента НАН України Юрія Олександровича Карпенка (Одеса, 2024).

У процесі обговорення дисертації до неї не було висунуто жодних зауважень щодо самої суті роботи.

УХВАЛИЛИ:

1. Затвердити висновок про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Локоти Ігоря Миколайовича «Особливості мовлення при порушеннях вищих психічних функцій: психолінгвістичний аспект».
2. Констатувати, що дисертація Локоти Ігоря Миколайовича за своїм науковим рівнем, новизною отриманих результатів, теоретичним та практичним значенням, змістом та оформленням повністю відповідає вимогам, що висуваються до дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії.
У 9 наукових публікаціях повністю відображені основні результати дисертації, з них 5 статей у наукових фахових виданнях України, 1 одноосібний розділ у колективній монографії, 3 – тези на конференціях різного рівня.
3. Рекомендувати дисертацію Локоти Ігоря Миколайовича «Особливості мовлення при порушеннях вищих психічних функцій: психолінгвістичний аспект», подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії, з галузі знань 03 Гуманітарні науки за спеціальністю 035 Філологія для подання до захисту у разовій спеціалізованій вченій раді.
4. Рекомендувати Вченій раді університету утворити спеціалізовану вчену раду у складі:

Голова - Романченко Алла Петрівна, доктор філологічних наук, професор, професор кафедри української мови та мовної підготовки іноземців;

Рецензент - Кондратенко Наталія Василівна, доктор філологічних наук, професор, професор кафедри прикладної лінгвістики;

Рецензент - Труба Ганна Миколаївна, кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри української мови та мовної підготовки іноземців;

Опонент - Папіш Віталія Андріївна, доктор філологічних наук, професор, професор кафедри української мови Державного вищого навчального закладу «Ужгородський національний університет»;

Опонент - Гогоренко Олена Володимирівна, доктор філологічних наук, доцент,

в.о. завідувача кафедри соціально-гуманітарних дисциплін та філософії
Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова
(м. Миколаїв).

Результати голосування щодо затвердження Висновку та рекомендації до
захисту дисертації:

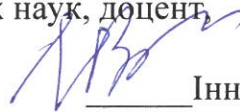
- «за»	16
- «проти»	немає
- утримались	немає

Головуючий на міжкафедральному
науковому семінарі, професор кафедри
української мови та мовної підготовки іноземців
доктор філологічних наук, професор

Марія ДРУЖИНЕЦЬ

Секретар кафедри, кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри української мови
та мовної підготовки іноземців

Інна ЛАКОМСЬКА

10 грудня 2024 р.